

SAVIVALDYBĖS ĮMONĖ
VILNIAUS MIESTO BŪSTAS

Įmonės kodas 124568293, Švitrigailos g. 7, LT-03110 Vilnius. Tel. 2337637, 8-697 00804, faks. 2160646.
El. p. vilniaus.bustas@vmb.lt, a. s. LT027300010000558740 AB bankas „Swedbank“, banko kodas 73000.
Registruota Vilniaus miesto savivaldybės Rejestro tarnyboje, Rejestro Nr. AB98-819

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos
Duomenų apsaugos skyriaus
vyriausiajai specialistei
Aistei Paludnevičiūtei
aiste.paludneviciute@vilnius.lt

2019-09-23 Nr. 1.35-19/

DĖL ŠIŲ „VILNIAUS MIESTO BŪSTAS“ VEIKLOS SRIČIŲ KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO

2019-09-02 ŠIŲ „Vilniaus miesto būstas“ (toliau – Įmonė) Vilniaus miesto savivaldybės (toliau – Savivaldybė) administracijos Duomenų apsaugos skyriaus vyriausiosios specialistės Aistės Paludnevičiūtės elektroniniu paštu informuota apie Savivaldybės mero 2019-08-30 potvarkį Nr. 22-202/19 ir minėto potvarkio 3 p. įtvirtintą įpareigojimą pateikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo išvadas.

Įmonė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu ir Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-10-08 nutarimu Nr. 1601, „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ atliko korupcijos pasireiškimo tikimybės ir veiklos srities, t. y. Savivaldybės būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčių dalies kompensacijų (toliau – Kompensacijų) suteikimą, asmenims ir šeimos, turintiems teisę į socialinio būsto nuomą, kurioje egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymą ir vertinimą Įmonėje.

Pasirenkant aukščiau nurodytą sritį, buvo atsižvelgta į Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje nurodytus kriterijus ir padaryta prielaida, kad analizuojama veikla visiškai ar iš dalies atitinka 4 punkte nustatytus kriterijus: pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas (2 p.); veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu (4 p.). Pažymėtina, kad šios Įmonės veiklos srities aktualumą tiriant ar egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė lėmė ir tai, kad išlaidos Kompensacijoms mokėti finansuojamos iš valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos Savivaldybės biudžetui lėšų bei tai, kad tokios socialinės paramos būstui išsinuomoti formos poreikis Vilniaus mieste didėja.

Analizuojamas laikotarpis – 2018-01-01 iki 2019-06-30.

Analizės ir vertinimo tikslas – nustatyti ir korupciniu požiūriu įvertinti veiklos sritį, t. y. Kompensacijų skyrimą asmenims ir šeimoms, turintiems teisę į socialinio būsto nuomą, veikiančius išorinius, vidinius ar individualius rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidas atsirasti korupcijai, įvertinti korupcijos pasireiškimo tikimybę, nustatyti prielaidas korupcijai šioje srityje pasireikšti bei pateikti siūlymus dėl procesų tobulinimo.

Teisinis reglamentavimas

Kompensacijų suteikimo tvarką analizuojamu laikotarpiu reglamentavo Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymas (toliau – Įstatymas), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014-12-23 nutarimu Nr. 148 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. balandžio 25 d. nutarimo Nr. 472 „Dėl valstybės ir savivaldybių gyvenamųjų patalpų nuomos mokesčio apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ patvirtinta Savivaldybės būsto, socialinio būsto nuomos mokesčių ir būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčių dalies kompensacijos dydžio apskaičiavimo metodika (toliau – Metodika) ir Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2015-09-23 sprendimu Nr. 1-200 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčių dalies kompensacijos dydžio apskaičiavimo, mokėjimo ir permokėtų kompensacijų grąžinimo tvarkos aprašo tvirtinimo“ patvirtintas Vilniaus miesto savivaldybės būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčių dalies kompensacijos dydžio apskaičiavimo, mokėjimo ir permokėtų kompensacijų grąžinimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas).

Pagal Įstatymo 10 str., teisę į būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčių dalies kompensaciją turi asmenys ir šeimos, turintys teisę į socialinio būsto nuomą, įrašyti į vieną iš asmenų ir šeimų, turinčių teisę į paramą būstui išsinuomoti, sąrašų (jaunų šeimų, daugiavaikių šeimų, našlaičių, neįgaliųjų ir kt.) ir išsinuomoję fiziniams ar juridiniams asmenims (išskyrus savivaldybes) priklausanti tinkamą būstą, esantį savivaldybės, kurioje asmuo ar šeima yra deklaravę savo gyvenamąją vietą, teritorijoje. Pažymėtina, kad Įstatymo 17 str. 2 d. įtvirtinta, kad būsto nuomos sutartis privalo būti sudaryta ne trumpiau kaip vieniems metams bei įregistruota Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registre.

Apraše įtvirtinta, kad Kompensacija skiriama asmenims ar šeimoms, turintiems teisę į paramą būstui išsinuomoti pagal Įstatymą, laikantis eiliškumo, įvertinus buvimo asmenų ir šeimų, turinčių teisę į paramą būstui išsinuomoti, sąrašuose laikotarpį, kuriems, įvertinus galimybes mokėti Kompensaciją pagal šio Aprašo 8 punktą, Savivaldybės vykdomosios institucijos sprendimu yra pasiūlyta pasinaudoti teise į Kompensaciją (Aprašo 7 p.). SĮ „Vilniaus miesto būstas“, vadovaudamasi Įstatymu ir Aprašu, teikia asmenims ir šeimoms pasiūlymą pasinaudoti Kompensacija. Asmenų ir šeimų, gaunančių Kompensaciją, skaičius Savivaldybėje nustatomas atsižvelgiant į valstybės biudžeto specialiąją tikslinę dotaciją Savivaldybės biudžetui, skirtą Kompensacijoms mokėti, ir Kompensacijos dydį (Aprašo 8 p.). Asmenys ar šeimos, kuriems Savivaldybės vykdomosios institucijos sprendimu pasiūlyta pasinaudoti Kompensacija, ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo pasiūlymo pateikimo dienos kartu su prašymu įrašyti juos į vieną iš Įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodytų asmenų ir šeimų, gaunančių Kompensaciją, sąrašų pateikia Savivaldybės vykdomajai institucijai pagal Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse nustatytas sąlygas ne trumpiau kaip vieniems metams sudarytą būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos sutartį, kuri privalo būti įregistruota Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registre (Aprašo 9 p.). Savivaldybės vykdomoji institucija sprendimą dėl Kompensacijos mokėjimo ir asmenų ar šeimų įrašymo į vieną iš Įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodytų asmenų ir šeimų, gaunančių Kompensaciją, sąrašų priima ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų nuo prašymo bei dokumentų pateikimo dienos (Aprašo 10 p.). Aprašo 13 p. nurodyta, kad asmenys ir šeimos, turintys teisę į Kompensaciją, Savivaldybės vykdomajai institucijai pateikia prašymą skirti Kompensaciją; pažymą ir (ar) kitus būtinus dokumentus, patvirtinančius turėto būsto netekimą dėl gaisrų, potvynių, stiprių vėjų ar kitų nuo žmogaus valios nepriklausančių aplinkybių; visų šeimos narių asmens dokumentų kopijas, pažymą (-as) apie deklaruotą gyvenamąją vietą, Gyventojų turto deklaravimo įstatyme nustatyta tvarka už kalendorinius metus deklaruotą turtą (įskaitant gautas pajamas); sutikimą tikrinti ir gauti informaciją apie asmens ar šeimos turimus indėlius bankuose ir kitose finansų įstaigose ir iš bankų ir kitų finansų įstaigų gautas paskolas, deklaruotą gyvenamąją vietą, šeiminei padėti, metinės gyventojų (šeimos) turto deklaracijos duomenis; pažymą ir (ar) kitus būtinus dokumentus, patvirtinančius nustatytą darbingumo lygį, šeimos narių skaičių, trijų ar daugiau vaikų gimimo vienu kartu faktą; teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis ne trumpiau kaip vieniems metams sudarytą ir Nekilnojamojo turto registre įregistruotą būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos sutartį. Aprašo 14 p. įtvirtinta, kad Kompensacija asmenims ir šeimoms šio

Aprašo 12 punkte nustatytais atvejais mokama pritarus Vilniaus miesto savivaldybės negyvenamųjų ir gyvenamųjų pastatų bei patalpų komisijai ir Savivaldybės vykdomajai institucijai priėmus sprendimą dėl Kompensacijos mokėjimo ir mokama už laikotarpį nuo prašymo skirti Kompensaciją pateikimo dienos Savivaldybės vykdomajai institucijai. Aprašo 21 p. numatyta, kad Kompensacijos mokamos iš valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos Savivaldybės biudžetui lėšų, kurios pervedamos Savivaldybės gyvenamųjų patalpų nuomos administratoriui pagal Savivaldybės administracijos Finansų departamentui pateiktą paraišką. Kompensacija mokama už laikotarpį nuo būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos sutarties sudarymo dienos, jeigu Savivaldybės vykdomoji institucija priėmė sprendimą mokėti Kompensaciją, bet ne anksčiau kaip nuo Savivaldybės vykdomosios institucijos sprendimo pasiūlyti pasinaudoti Kompensacija priėmimo dienos. Kompensacija asmenims ir šeimoms šio Aprašo 12 punkte nustatytais atvejais mokama šio Aprašo 14 punkte nustatyta tvarka (Aprašo 24 p.). Kompensacijos mokėjimas Savivaldybės vykdomosios institucijos sprendimu stabdomas, kai asmens ar šeimos įsiskolinimas nuomotojui už būsto nuomą ar išperkamąją būsto nuomą viršija būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos sutartyje nustatytą 3 (trijų) mėnesių nuomos mokesčio sumą (Aprašo 27 p.). Aprašo 32 p. įtvirtinta, kad Savivaldybės vykdomajai institucijai nustačius, kad asmenys ar šeimos, kreipimosi dėl Kompensacijos metu pateikę neteisingus duomenis, reikalingus paramai teikti, arba Kompensacijos teikimo laikotarpiu per mėnesį nepranešę apie gyvenamosios vietos pakeitimą, būsto įsigijimą, materialinės padėties pasikeitimą, kuris lemia Įstatymo 11 straipsnyje nustatytų pajamų ir turto dydžių viršijimą, būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos sutarties pasibaigimą arba teisės į Kompensaciją praradimą, ir dėl to Kompensaciją gavę neteisėtai, privalo Savivaldybei nuosavybės teise priklausančių gyvenamųjų patalpų nuomos administratoriui gražinti neteisėtai gautos Kompensacijos dydžio pinigines lėšas iš karto arba asmens rašytiniu prašymu ir Savivaldybės vykdomosios institucijos sprendimu dalimis. Aprašo 41 p. įtvirtinta, kad Kompensacijos dydis apskaičiuojamas kiekvienam nuomojamam būstui (ir (arba) jo dalies patalpai) atskirai vadovaujantis Metodikoje ir Apraše nustatyta tvarka, užpildant nustatytos formos būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčių dalies kompensacijos dydžio apskaičiavimo aktą (2 priedas). Aktą pasirašo skaičiavimus atlikęs Savivaldybei nuosavybės teise priklausančių gyvenamųjų patalpų nuomos administratoriaus apskaitos skyriaus (buhalterijos) darbuotojas.

Atsižvelgiant į aukščiau nurodytas Įstatymo ir Aprašo nuostatas, pastebėtina, kad Kompensacijų skyrimo procesas yra detalčiai reglamentuotas minėtuose teisės aktuose.

Sprendimų, susijusių su Kompensacijos skyrimu, statistika

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą Įmonėje, nustatyta, kad tiriamuoju laikotarpiu buvo priimti 294 nauji prašymai dėl Kompensacijos suteikimo.

Priimtų sprendimų statistika pateikiama žemiau lentelėje.

Sprendimai:	Sprendimų skaičius
Tenkinti prašymą dėl Kompensacijos skyrimo	914
Netenkinti prašymo dėl Kompensacijos skyrimo	16
Nutraukti Kompensacijos mokėjimą	26
Iš viso	956

Asmenų, kurie tiriamuoju laikotarpiu kreipėsi dėl Kompensacijos suteikimo apklausa ir jos rezultatai

SĮ „Vilniaus miesto būstas“ darbuotojai atliko asmenų, kurie tiriamuoju laikotarpiu kreipėsi dėl Kompensacijos suteikimo apklausą. Atsitiktiniu būdu pasirinkta apklausti 10 asmenų, iš kurių 5 buvo suteiktos Kompensacijos, kitiems 5 buvo atsisakyta suteikti Kompensaciją. Minėtų asmenų buvo klausama:

1. Ar patenkinti teikiamomis paslaugomis?
2. Su kokiomis problemomis susiduriate teikdami prašymą dėl Kompensacijos?
3. Ar Įmonės darbuotojai prašė papildomų dokumentų dėl Kompensacijos skyrimo?

Respondentai, kuriems buvo suteikta Kompensacija, atsakė, kad yra patenkinti teikiama parama, nurodė, kad problemos su kuriomis susidūrė – per sunki procedūra, siekiant gauti Kompensaciją, sunku įtikinti būsto savininką sudaryti būsto nuomos sutartį, taip pat sunku surinkti visus reikiamus dokumentus Kompensacijai gauti. Respondentai, kuriems buvo skirta Kompensacija, atsakydami į klausimą dėl papildomų dokumentų pateikimo, nurodė, kad Įmonė paprašė trijų pareiškėjų pateikti trūkstamus dokumentus: nuomos sutarties priedą, priėmimo – perdavimo aktą, sutikimus dėl asmens duomenų tikrinimo.

Respondentai, kuriems nebuvo suteikta Kompensacija, nurodė problemas, su kuriomis susidūrė, t. y. sunku rasti nuomoti būstą, trūko informacijos apie Kompensacijas. Respondentai, kuriems nebuvo skirta Kompensacija, atsakydami į klausimą dėl papildomų dokumentų pateikimo, nurodė, kad Įmonės darbuotojai siūlė ieškoti galimybės išsinuomoti didesnio naudingo ploto būstą ir pateikti Įmonei prašymą dėl Kompensacijos skyrimo pakartotinai.

Atvejai, kada skiriant ar atsisakant skirti Kompensaciją pasireiškia korupcijos pasireiškimo tikimybė ir rizikos veiksnių, įtakančių korupcijos riziką, nustatymas

Priimant sprendimus, kuriais skiriama ar atsisakoma skirti Kompensaciją, pasireiškia korupcijos pasireiškimo tikimybė šiais atvejais:

1. Atsižvelgiant į tai, kad pasiūlymai pasinaudoti Kompensacija yra išsiunčiami visiems sąraše esantiems asmenims ir šeimoms, turintiems teisę į paramą būstui išsinuomoti, todėl galimi atvejai, kai Kompensacija asmeniui ar šeimai, esančiai minėtame sąraše, skiriama pirmiau už aukščiau eilėje įrašytus asmenis ir/ar šeimas;
2. Kai asmenys pateikia būsto nuomos sutartį be būsto perdavimo ir priėmimo akto, nėra galimybės nustatyti tikslios būsto išnuomojimo datos;
3. Nors Aprašo 24 p. įtvirtinta, kad Kompensacija mokama už laikotarpį nuo būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos sutarties sudarymo dienos, jeigu Savivaldybės vykdomoji institucija priėmė sprendimą mokėti Kompensaciją, bet ne anksčiau kaip nuo Savivaldybės vykdomosios institucijos sprendimo pasiūlyti pasinaudoti Kompensacija priėmimo dienos, tačiau galimi atvejai, kai Kompensacija suteikiama nuo būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos sutarties sudarymo dienos, kuri yra ankstesnė nei asmens ar šeimos faktiškai gauto pasiūlymo data. Minėtame pasiūlyme gali būti neteisingai nurodoma data, kuri yra ankstesnė nei būsto išnuomojimo data, tokiu būdu, asmuo įgyja teisę į neteisėtą Kompensacijos išmokėjimą už praėjusį laikotarpį;
4. Aprašo 30.8 p. reglamentuojama, kad asmenims ir šeimoms, gaunantiems Kompensaciją, yra įtvirtinta pareiga kas tris mėnesius nuo Kompensacijos mokėjimo pradžios Savivaldybei nuosavybės teise priklausančių gyvenamųjų patalpų nuomos administratoriui pateikti

informaciją apie būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčio sumokėjimą nuomotojui ir tai patvirtinančius dokumentus. Aprašo 27 p. įtvirtinta, kad Kompensacijos mokėjimas stabdomas, kai asmens ar šeimos įsiskolinimas nuomotojui už būsto nuomą ar išperkamąją būsto nuomą viršija būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos sutartyje nustatytą 3 (trijų) mėnesių nuomos mokesčio sumą. Pažymėtina, kad jeigu informacijos apie būsto nuomos mokesčio mokėjimą šie asmenys ir šeimos nepateikia, Įmonė šiais atvejais neturi galimybės įvertinti Kompensacijos mokėjimo pagrįstumo;

5. Aprašo 41 p. įtvirtinta Kompensacijos dydžio apskaičiavimo tvarka užpildant nustatytos formos būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčių dalies Kompensacijos dydžio apskaičiavimo aktą (2 priedas), tačiau Įmonė dėl ekonomiškumo ir ribotų žmogiškųjų išteklių skaičiuojant Kompensacijas, minėto akto nepildo. Kompensacijos, skiriamos asmeniui ar šeimai, dydis gaunamas Kompensacijos bazinį dydį, kuris nustatytas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, padauginant iš šeimoje, turinčioje teisę į Kompensaciją, esančių asmenų skaičiaus.

Vidiniai, išoriniai ir individualūs rizikos veiksniai, įtakoiantys korupcijos riziką, kai Kompensacija asmenims ar šeimoms yra skiriama neteisėtai ar skirta Kompensacija nėra nutraukiama, kai pagal teisės aktus asmuo ar šeima praranda ar nebuvo įgijusi tokios teisės:

1. Nepakankami žmogiškieji, finansiniai ir laiko ištekliai;
2. Kompetencijos nebuvimas, t. y. Įmonės darbuotojas, kuris atsakingas už tinkamą ir teisėtą Kompensacijų administravimą, gali būti išsamiai nesusipažinęs su teisės aktais, reglamentuojančiais Kompensacijų taikymą;
3. Susitarimas tarp asmenų, siekiančių gauti ar gaunančių Kompensaciją ir Įmonės darbuotojo, atsakingo už tinkamą ir teisėtą Kompensacijų administravimą;
4. Nesąžiningumas. Pavyzdžiui, Įmonės darbuotojas, kuris atsakingas už tinkamą ir teisėtą Kompensacijų administravimą, gali reikalauti iš asmenų papildomų dokumentų, nesusijusių su Kompensacijų skyrimu.

Atsižvelgiant į aukščiau pateiktus korupcijos tikimybės atsiradimo atvejus ir išvardintus vidinius, išorinius ir individualius rizikos veiksnius, įtakojančius korupcijos riziką, pateikiama išvada dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir pasiūlymai dėl proceso tobulinimo.

Išvada

Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės analizę ir įvertinus tai, kad korupcinio pobūdžio veiksmų priimant sprendimus dėl Kompensacijų skyrimo nebuvo užfiksuota, konstatuotina, kad Kompensacijų skyrimo srityje korupcijos pasireiškimo tikimybė yra nedidelė, nors ir egzistuoja tam tikri rizikos veiksniai. Minėtus rizikos veiksnius dalinai riboja teisės aktuose detalioje reglamentuota Kompensacijos dydžio apskaičiavimo, mokėjimo ir permokėtų Kompensacijų grąžinimo tvarka.

Siūlymai

1. Keisti Aprašą nurodant, kad būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos sutartis, sudaryta tarp būsto savininko ir nuomininko, t. y. Kompensacijos gavėjo, privalo turėti priedą, t. y. būsto perdavimo ir priėmimo aktą, kuriame būtų nurodyta konkreti būsto perdavimo ir priėmimo data.
2. Keisti Aprašą nurodant, kad pasiūlymai pasinaudoti Kompensacija asmenims ir šeimoms privalo būti siunčiami registruotu paštu, taip užtikrinant tikslią šio pasiūlymo išsiuntimo datą;

3. Papildyti Aprašą nauju priedu „Pavyzdinė patalpų nuomos sutarties forma“, siekiant padėti Kompensacijų gavėjams tinkamai užpildyti ir pateikti dokumentus;
4. Panaikinti Aprašo 41 p. ir Aprašo 2 priedą.
5. Svarstyti galimybę perkelti Kompensacijų gavėjų prašymų nagrinėjimo, skyrimo ir mokėjimo paslaugą į elektroninę erdvę, taip užtikrinant, kad teikdamas prašymą asmuo pateiks visus reikalingus dokumentus ir matys savo prašymo nagrinėjimo eigą.

Direktorius

Tadas Balsevičius